

Llengua i salut

BERNAT JOAN I MARÍ

Sempre m'ha fascinat la lectura d'estudis, papers, investigacions, sobre la incidència que té el cervell damunt la resta del cos, sobre la influència de la part psicològica en la salut d'una persona. Els grecs i els àrabs ja entenien que, d'alguna manera, les malalties ens les provocam nosaltres, i que en una actitud positiva hi rau bona part del guariment. Així mateix, existeixen tota una sèrie d'elements que ens afecten psicològicament que no es troben directament al nostre interior, sinó al nostre entorn, dins el context social. En aquest sentit, determinades situacions anòmales generen dins la societat una tensió, una pressura, un estrès, que no es donen en societats que no pateixin aquestes anomalies. La tensió intercomunitària de Bòsnia o d'Irlanda del Nord, per exemple, genera estrès, i aquest estrès pot generar tota una sèrie de problemes físics.

Alguns autors s'han interessat per les malalties generades per la anormalitat nacional. Així, per exemple, el doctor Garcia-Sevilla ha discurregut molt gràficament sobre els problemes que comporta la manca d'integració nacional de segments de població immigrada. Jo mateix vaig tenir ocasió de comprovar, d'una manera ben empírica, a través d'una investigació estadística, el pes que té la manca d'integració nacional a les illes Balears en el fracàs escolar dels nostres estudiants. La conclusió era ben clara: si els nousvinguts se sentissin ben aviat eivissencs, mallorquins, formenterers o menorquins i parlassin i escrivissin normalment en català, el fracàs escolar seria molt menor a les Balears. Però sembla que és políticament incorrecte defensar el que la investigació científica mostra clarament i, per tant, es mira cap a un altre costat i no se'n fa cas. És clar que també la nostra societat dificulta, per mor de l'opressió nacional, la integració socionacional d'aquesta gent. ¿Com ho sabran, els

equatorians o els argentins, que han d'aprendre català, si han emigrat a «Espanya»? Però això no lleva que el fet de no aprendre'n els comportarà tot un seguit de desavantatges, en molts aspectes diferents. Perquè, òbviament, som una nació, encara que no ho siguem oficialment i malgrat que la major part dels seus membres no en tenguin consciència.

Ara bé, hom pot fracassar en l'ensenyament i tenir bona salut. Però els malalts catalanoparlants no atesos en català, es recuperen igual de ràpid? Tenen una recuperació igual d'eficient? Algú que estigui neguitós i cerqui ajuda psicològica, ¿es recuperarà igual si el terapeuta l'atén en la seua llengua o si l'atén en una altra, encara que el pacient la conegui perfectament?

Són preguntes molt interessants i que, cada vegada més, les investigacions realitzades vénen a corroborar que són pertinents. És a dir, que, efectivament, existeix una relació entre la llengua emprada pels professionals del món de la salut i la capacitat de guariment de les persones que utilitzen els

serveis sanitaris. I això es produeix, no per cap tipus de raó política ni cultural, sinó per una mera qüestió d'empatia. Com apunta Daniel Goleman en el seu assaig *Intel·ligència social*, un dels elements fonamentals de l'eficiència mèdica parteix d'una bona empatia entre metge i pacient. El metge (o la metgessa) capaç de posar-se en el lloc del pacient, de tractar-lo humanament, de fer-se sentir pròxim, acaba tenint més èxit que no aquell que el tracta d'una manera despersonalitzada. I, evidentment, una part important d'aquesta empatia passa per compartir llengua. Per això, el personal sanitari hauria de ser poliglòt i, sobretot, en llocs amb més d'una llengua oficial, hauria de poder atendre en ambdues d'una manera completament generalitzada.

Els cursos de català s'intensificaren a l'Hospital de Son Dureta després de comprovar, en base a un sondeig estadístic, que els pacients atesos en la seua llengua es curen millor que no els atesos en una llengua forana. Haver de canviar de llengua, encara que coneguis l'altra bé, sempre suposa un plus d'estrès afegit, que un pacient no té per què sofrir.

En casos extrems, hi ha hagut majors desatesos per mor de la seua condició d'eivissencs monolingües, no entesos per membres del personal que no parlaven ni un bri de català. Aquesta part, una de les més fosques de tot l'afer Can Blai, no ha sortit a les pàgines dels mitjans de comunicació, perquè és políticament incorrecte mostrar d'una manera clara i llampant que ningú no pot treballar a una residència de majors, ni com a jardiner ni com a rentaplats, si no parla un eivissenc col·loquial sense accent forani, fent totes les neutres i usant els modismes més nostres. Que no vol dir que hagi de ser catalanoparlant d'origen, perquè, com està més que demostrat, les llengües es poden aprendre. ♦

